

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства аграрної політики та продовольства України
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів
щодо відновлення деградованих земель, стимулювання вирощування
енергетичних рослин та виробництва альтернативного біопалива»
(далі – проект Закону)

внесений народними депутатами України Олександром Гайду,
Артемом Чорноморовим, Мариною Никітіною та іншими

реєстраційний номер 12058 від 24.09.2024

до першого читання

1. Мінагрополітики не підтримує проект Закону.

2. Проектом Закону пропонується внести зміни до Земельного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про альтернативні види палива», «Про державну підтримку сільського господарства», які спрямовані на визначення на законодавчому рівні сфери вирощування енергетичних рослин.

2.1. Пунктом 1 розділу I проекту Закону пропонується доповнити частину одинадцяту статті 93 Земельного кодексу України (далі – Кодекс) положенням згідно з яким строк оренди земельних ділянок для деградованих і малопродуктивних (в тому числі тих, щодо яких прийнято рішення про консервацію) сільськогосподарських угідь, у разі вирощування на них енергетичних рослин не може бути меншим як 10 років.

Слід зазначити, що частинами другою та третьою статті 172 Кодексу визначено, що консервація земель здійснюється шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін та залуження, заліснення або ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких прийнято рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняється.

Консервація земель здійснюється відповідно до робочого проекту землеустрою:

щодо земель державної та комунальної власності – за рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, які відповідно до статті 122 цього Кодексу приймають рішення про передачу земельних ділянок у власність чи користування;

щодо земель приватної власності - за заявою власника такої земельної ділянки.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, орган виконавчої влади та орган місцевого самоврядування, які відповідно до статті 122 цього Кодексу розпоряджаються землями державної або комунальної власності, зобов'язані вживати заходів щодо здійснення консервації земельних ділянок.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, орган виконавчої влади та орган місцевого самоврядування, які відповідно до статті 122 цього Кодексу розпоряджаються землями державної або комунальної власності, можуть надавати в користування державним та

UB
Міністерство аграрної політики та продовольства України
№193-6010-2024 від 13.11.2024
КЕП: Коваль В. С. 13.11.2024 12:09
382367105294AF9704000000DDDB42B01F883D502
Сертифікат дійсний з 09.09.2024 17:58 до 09.09.2025 17:58

комунальним лісогосподарським підприємствам земельні ділянки, визначені статтею 51 Закону України «Про охорону земель» (далі – Закон), для проведення заходів щодо консервації таких земельних ділянок.

Таким чином, встановлення мінімального строку оренди земельних ділянок для деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь, щодо яких прийнято рішення про консервацію, у разі вирощування на них енергетичних рослин, не узгоджується із концептуальними засадами консервації земель, визначеними Кодексом.

2.2. Пунктом 3 розділу I проекту Закону пропонується пункт «а» частини першої статті 171 Кодексу доповнити нормою, відповідно до якої встановити, що до деградованих земель відноситимуться земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок воєнних бойових дій.

Слід врахувати, що відповідно до статті 171 Кодексу до деградованих земель відносяться:

- а) земельні ділянки, поверхня яких порушена внаслідок землетрусу, зсувів, карстоутворення, повеней, добування корисних копалин тощо;
- б) земельні ділянки з еродованими, перезволоженими, з підвищеною кислотністю або засоленістю, забрудненими хімічними речовинами ґрунтами та інші.

До малопродуктивних земель відносяться сільськогосподарські угіддя, ґрунти яких характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю, а їх господарське використання за призначенням є економічно неефективним.

Частиною першою статті 172 Кодексу передбачено, що консервації підлягають земельні ділянки, визначені статтею 51 Закону.

Так, згідно із статтею 51 Закону консервації підлягають, зокрема, деградовані землі, малопродуктивні землі, що не мають степового, лучного, лісового рослинного покриву, господарське використання яких є екологічно небезпечним та економічно неефективним, а також техногенно забруднені земельні ділянки, на яких неможливо одержати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їхнього здоров'я; земельні ділянки, забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану; інші деградовані та малопродуктивні землі.

З огляду на зазначене, земельним законодавством виокремлюються земельні ділянки, забруднені хімічними речовинами внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану, тому запропоноване проектом Закону доповнення статті 171 Кодексу новою нормою є недоцільним.

2.3. Пунктом 4 розділу I та пунктом 1 розділу II проекту Закону пропонується частину другу статті 172 Кодексу та абзац восьмий статті 51 Закону доповнити нормою, відповідно до якої встановити, що консервація земель здійснюватиметься також шляхом вирощування енергетичних рослин.

Відповідно до частини другої статті 172 Кодексу та частини другої статті 51 Закону консервація земель здійснюється шляхом припинення чи обмеження їх господарського використання на визначений термін та залуження, залісення або

ренатуралізації. Передача у власність і користування земель державної та комунальної власності, щодо яких прийнято рішення про їх консервацію, для цілей, не пов'язаних із такою консервацією, забороняються.

Згідно з абзацом п'ятнадцятим частини другої статті 1 Закону консервація земель – припинення господарського використання на визначений термін та залуження або залісення деградованих і малопродуктивних земель, господарське використання яких є екологічно та економічно неефективним, а також техногенно забруднених земельних ділянок, на яких неможливо одержувати екологічно чисту продукцію, а перебування людей на цих земельних ділянках є небезпечним для їх здоров'я.

З огляду на вищевикладене, пункт 4 розділу I та пункт 1 розділу II проекту Закону не узгоджуються з абзацом п'ятнадцятим частини другої статті 1 Закону, відповідно до якого не передбачено здійснення консервації земель шляхом вирощування енергетичних рослин.

Окрім цього, досить сумнівним виглядає можливість вирощування енергетичних рослин, що являє собою по суті здійснення сільськогосподарської діяльності із завершеним циклом збирання врожаю, в контексті проведення заходів з консервації земель, суть яких полягає у припиненні господарського використання земельної ділянки.

2.4. Зміни, запропоновані пунктом 5 розділу I проекту Закону до пункту «г» частини першої статті 205 Кодексу щодо встановлення за деградовані і малопродуктивні сільськогосподарські угіддя (в тому числі ті, щодо яких прийнято рішення про консервацію) державної та комунальної форми власності мінімального граничного розміру орендної плати, визначеної Податковим кодексом України, у разі вирощування на них енергетичних рослин, як економічного стимулювання раціонального використання та охорони земель, не можуть бути підтримані з огляду на таке.

Підпунктом 14.1.147 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України визначено, що плата за землю – обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.

Згідно з пунктом 7.3. статті 7 Податкового кодексу України будь-які питання щодо оподаткування регулюються цим Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

Крім того, згідно з абзацом третім частини першої статті 27 Закону держава здійснює економічне стимулювання заходів щодо охорони та використання земель і підвищення родючості ґрунтів землевласниками та землекористувачами шляхом звільнення землевласників і землекористувачів від плати за землю, за земельні ділянки, на яких виконуються роботи з лісорозведення, з меліорації, рекультивації, консервації земель та інші роботи щодо охорони земель на період тимчасової консервації, будівництва та сільськогосподарського освоєння земель відповідно до затвердженої документації із землеустрою.

Водночас стаття 283 Податкового кодексу України визначає земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню земельним податком.

Так, відповідно до підпункту 283.1.2 пункту 283.1 статті 283 Податкового кодексу України не сплачується податок за земельні ділянки, що перебувають у консервації, або землі сільськогосподарських угідь, які перебувають у стадії сільськогосподарського освоєння.

З огляду на це, запропоновані проектом Закону зміни до статті 205 Кодексу не є предметом регулювання Кодексу та не узгоджуються з нормами Податкового кодексу України.

2.5. Розділом III пропонується статтю 1 Закону України «Про альтернативні види палива» доповнити таким терміном: «енергетичні рослини – багаторічні рослини, коренева система яких залишається у ґрунті після збору врожаю та продовжує процес вегетації, що вирощуються у плантаційний спосіб з періодичністю збору врожаю від 1 до 5 років з метою отримання біомаси (у вигляді продуктів рослинництва) для виробництва енергії з них. До енергетичних рослин прирівнюються однорічні олійні рослини, що в подальшому використовуються для виробництва біопалива або біокомпонентів».

При цьому, відповідно до пункту 2 розділу I проекту Закону доповнюється стаття 141 Кодексу новим пунктом «і», згідно з яким підставами припинення права користування земельною ділянкою є порушення вимог щодо вирощування енергетичних рослин на деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угіддях (в тому числі таких, щодо яких прийнято рішення про консервацію).

Запропоноване проектом Закону визначення терміна «енергетичні рослини» містить в собі внутрішню неузгодженість, оскільки з одного боку це багаторічні рослини з періодичністю збору врожаю від 1 до 5 років, разом з цим це можуть бути однорічні олійні рослини, що в подальшому використовуються для виробництва біопалива або біокомпонентів.

Окрім цього, проектом Закону не визначено вимог щодо вирощування енергетичних рослин, що свідчить про несистемність запропонованих змін, що у свою чергу може призвести до неоднозначного розуміння зазначених положень та ускладнить їх практичну реалізацію.

**Міністр аграрної політики
та продовольства України**

Віталій КОВАЛЬ

_____ 2024 р.